

Platform Cultureel Erfgoed Groningen
Haddingestraat 24
9711 KD GRONINGEN

Groningen, 7 december 2018.

Aan de college-informateur en lijsttrekkers van de politieke partijen in de gemeente Groningen: mevrouw Van Gent, mevrouw Chakor, mevrouw Bloemhoff, de heer De Rook, de heer Dijk, de heer Van Keulen, mevrouw Jongman-Mollema, mevrouw De Wrede, de heer Bolle, de mevrouw Woldhuis, heer Sijbolts, de heer Duit en de heer Van Kesteren

Onderwerp: Aandachtspunten met het oog op de collegevorming.

Geachte informateur en lijsttrekkers van politieke partijen,

Langs deze weg benaderen wij U om de punten naar voren te brengen die wij van belang vinden bij de totstandkoming van het collegeakkoord.

Wij zijn het Platform Cultureel Erfgoed Groningen. Daaraan nemen deel de buurtvereniging het A-Kwartier, de bewonersorganisatie Binnenstad Oost, de bewonersorganisatie HortusEbbinge, de provinciale commissie van de Bond Heemschut en de Stichting Vrienden van de stad Groningen. Door onze gemengde samenstelling kunnen wij brede adviezen over de cultuurhistorische waarden en de omgevingskwaliteit van binnenstadsbewoners opstellen.

In deze fase beperken wij ons tot algemene en principiële punten; de meer specifieke onderwerpen hopen wij te zijner tijd kenbaar te maken bij de toekomstige wethouder(s).

1. Rol maatschappelijke organisaties bij burgerparticipatie

Zowel de gemeente als bewoners- en in de stad actieve maatschappelijke organisaties, waaronder het PCEG, zien zich gesteld voor de opgave zoveel mogelijk burgers te bereiken bij de behartiging van de algemene belangen in stad en wijk. Ieder zoekt vanuit zijn positie naar draagvlak voor het eigen maatschappelijke optreden. Het is daarom belangrijk dat de gemeente en deze organisaties goed communiceren over elkaars activiteiten. Elkaar op het punt van burgerparticipatie aanvullen in plaats van langs elkaar heen werken. Wij hopen dan ook dat de gemeente de binnen haar gebied actieve organisaties als partners in de ontwikkeling naar burgerparticipatie blijft zien. Het gebiedsgerichte werken zal daar ook duidelijk van moeten getuigen. Het moet voor de bewoners van Groningen helder zijn hoe Wij-teams, gebiedsteams en bewonersorganisaties en andere maatschappelijke organisaties met elkaar optrekken.

2. Tijdige informatie over bouwplannen wezenlijk voor effectieve burgerparticipatie

Met zijn kennis van de positie van bewoners en maatschappelijke organisaties bij bouwplannen komt het PCEG tot de volgende opmerkingen.

De behoefte aan tijdige informatie kan niet los worden gezien van de positie van de belanghebbende en participerende burger:

Burgers willen zo snel mogelijk weten wat er in hun woonomgeving gebeurt. Over een bouwplan zouden zij contact moeten kunnen opnemen met de bouwer voordat dat plan definitief bij de gemeente wordt ingediend. Na de indiening van de aanvraag is het voor de bouwer financieel en praktisch vrijwel onmogelijk om rekening te houden met wensen van omwonenden. Hetzelfde geldt voor participerende burgers en cultuurhistorische organisaties: als mensen/organisaties met hart voor de stad willen zij hun visie over een bouwplan kunnen geven op een moment waarop dat nog zinvol is.

De gemeente en de bouwer hebben hier beiden ook een belang. Tijdige inbreng van burgers en geïnteresseerde organisaties levert het gemeentebestuur informatie op waarmee het zijn besluit over een bouwplan zorgvuldig kan voorbereiden. De kans op een bezwarenprocedure en vervolgprocedure, meestal alleen maar goed voor de ontwikkeling van negatieve energie tussen overheid en burger, kan daarmee aanzienlijk worden verkleind. Zeker wanneer er voor het besluit nog overleg wordt gevoerd. Voor de bouwer betaalt goed vooroverleg met omwonenden zich uit in minder kans op bestuursrechtelijke procedures en –als die mogelijkheden uitgeput zijn - civielrechtelijke procedures wegens onrechtmatige hinder.

In de komende collegeperiode zal de transitie naar de uitvoering van de Omgevingswet verder vorm krijgen. In die wet is aan gemeentebesturen de opdracht geven burgerparticipatie te organiseren. Als wij goed zijn geïnformeerd, is in de omgevingswet een verantwoordelijkheid gelegd bij de bouwers voor het vinden van draagvlak voor hun bouwplan. De vraag die daarbij opkomt is, tot hoever die verplichting reikt: gaat het daarbij alleen om de directe omwonenden, een gehele straat of, in geval van een groot project, een gehele wijk? Hoe worden belangstellende burgers en organisaties geïnformeerd die buiten een mogelijk getrokken cirkel vallen? Zo kan de oprichting van een gebouw op meer dan 100 meter afstand van een wat hoger wonende ook voor deze een aantasting van zijn woonomgeving betekenen, zeker wanneer geen rekening wordt gehouden met het effect van het bouwwerk op het hogere stedelijke landschap. Onder de omgevingswet zou een systeem moeten worden opgezet waarin tijdige betrokkenheid van alle belangstellende burgers en organisaties bij de ontwikkeling van bouwplan is gewaarborgd. Als dat niet in de vorm van een verplichting richting bouwer kan (vinden van draagvlak), dan toch in ieder geval als eis bij de voorbereiding van het besluit van het gemeentebestuur. Dat zal zijn weerslag moeten krijgen in de op te zetten ICT voor de uitvoering van de Omgevingswet.

Met het oog op de privacy en bescherming van bedrijfsgevoelige gegevens zullen niet alle gegevens beschikbaar gesteld kunnen worden. Maar dat neemt niet weg dat de gemeente een spilfunctie in de communicatie tussen bouwer en burgers kan innemen. Gegevens zouden geanonimiseerd naar beide kanten kunnen worden verstrekt. Het gaat er immers om dat daarop zo snel mogelijk kan worden ingespeeld.

In de huidige bouwpraktijk signaleert het PCEG de volgende knelpunten die om een wezenlijke aanpassing van beleid vragen.

3. Stedelijke verdichting en stedenbouwkundige kwaliteit

De gemeente Groningen heeft gekozen voor stedelijke verdichting in plaats van ongebreidelde stadsuitbreiding. Deze keuze kan enerzijds worden onderschreven omdat daardoor landelijk gebied rond de stad, zo belangrijk als uitloopgebied, zoveel mogelijk gespaard blijft. De afgelopen jaren is de stedelijke verdichting van de stad echter ten koste gegaan van de leefkwaliteit in oude wijken en bovendien niet gepaard gegaan met een respectvolle verandering van deze wijken maar met een opdringen van nieuwbouw van meestal magere stedenbouwkundige kwaliteit. Vooral (achter)buren zijn de dupe geworden: door het verminderen van toetreden van daglicht binnenshuis, binnentuin(tjes) die minder (zon)lichttoetreding genieten en, doordat nauwelijks welstandseisen gelden, aantasting van het uitzicht dat vaak dichtbij is. Door het verdwijnen van de groene tuinen en tuintjes in de binnenstad stijgt de temperatuur in de binnenstad op warme dagen tot waarden die het verblijf hier onaangenaam maken. Bezien op hoger niveau heeft het dakenlandschap steeds meer plaats gemaakt voor niet in de historische context passende blokken. Juist nu meer mensen hoger gaan wonen is dit ook een belangrijker wordend aandachtspunt.

Het offer dat door de stedelijke verdichting moet worden gemaakt is onevenredig groot en vraagt de aandacht.

4. Beeldbepalende panden

Er is geen aandacht voor beeldbepalende panden in de bestemmingsplannen als te beschermen categorie tussen rijks- en gemeentelijke monumenten en “gewone” bouwwerken. Daarmee wordt het amoveren daarvan voor lucratieve bouw te gemakkelijk gemaakt. Ook daardoor gaat de stedenbouwkundige kwaliteit achteruit.

5. Integrale behandeling planologische en welstandsaspecten

Er is nu een gat tussen planologie en welstandsbeoordeling. Bouwmassa wordt planologisch toegelaten. Daaraan kan bij de welstandbeoordeling niet worden getornd, ook al vormt het bouwwerk stedenbouwkundig gezien een willekeurig gekozen en van de context afwijkend element, dat als accent beter op een andere plek had kunnen staan. Wij hopen dat de mogelijkheden van de Omgevingswet ten volle worden benut om hier verandering in te brengen. Met de ontwikkeling van wijkwelstand, zoals in de Schilderswijk, zou ook al veel esthetische schade kunnen worden voorkomen. Die zien wij graag verder uitgerold.

Een hardnekkig probleem, tevens bepalend voor de omgevingskwaliteit en het aanzien van de stad, is het ongebreidelde gebruik van trottoirs voor andere doelen dan voetgangersverkeer.

6. De toegankelijke binnenstad of te wel het tegengaan van de trottoircongestie.

Het Platform voor Cultureel Erfgoed stelt vast dat de trottoirs in de binnenstad steeds meer bezet raken met gestalde fietsen, terrassen, winkeluitstallingen en reclameborden en -zuilen. De voetganger wordt hierdoor gedwongen naar de rijweg uit te wijken en voor degenen die

van een rolstoel of een rollator gebruik moeten maken is de binnenstad geleidelijk aan ontoegankelijk geworden.

Het beleid van het zittende College draagt bij aan deze wantoestand: er is aan vele horeca-ondernemingen vergunning tot het houden van terrassen verleend en de wethouders Van der Schaaf en Van Keulen hebben onlangs met een vertegenwoordiging van de ondernemers in de binnenstad afgesproken dat uitstallingen en reclame-uitingen op de trottoirs worden toegestaan. Het beleid schiet tekort bij het beteugelen van de uitbundige stalling van de fietsen op de trottoirs. Er is kennelijk geen samenhangend trottoirbeleid waarin ook de handhavingsaspecten zijn meegenomen.

Wij pleiten voor een herziening van de regels die gelden voor het benutten van de trottoirs waarbij het uitgangspunt moet zijn dat de trottoirs het domein zijn van de voetganger. Er moeten geen nieuwe terrassen in de binnenstad worden toegestaan en de vergunning voor bestaande terrassen op smalle trottoirs als bijvoorbeeld die van de Oude Kijk in't Jatstraat dienen te worden ingetrokken. Op de afspraken met betrekking tot uitstallingen en het plaatsen van reclamezuilen zou teruggekomen moeten worden. Wat het stallen van de fietsen betreft, in ieder geval dient het aanstellingsbeleid van fietsstewards te worden geïntensiveerd en in straten met smalle trottoirs zoals bijvoorbeeld de Visserstraat moet het fietsparkeren niet worden toegestaan.

Regels hebben alleen zin als deze worden gehandhaafd. Er is o.i. behoefte aan een gemeentelijke handhavingsnota voor de binnenstad waarin wordt aangegeven welke regels in acht dienen te worden genomen, welke trottoir- ruimte minimaal voor de voetganger is gereserveerd en hoe er zal worden gehandhaafd.

Tot zover onze (eerste) opmerkingen.

Wij begrijpen dat de gemeente het niet alleen in haar macht heeft om op alle hiervoor genoemde punten actie te ondernemen, als zij die met ons wenselijk acht. Landelijke regels en beleid kunnen in de weg staan, al zal dat naar verwachting onder de Omgevingswet minder het geval zijn dan nu. Maar dat betekent niet dat dan geen actie richting de landelijke politiek (via de eigen politieke kanalen of VNG) kan worden ondernomen om die beletselen weg te nemen. De landelijke overheid kan ook niet goed functioneren zonder terugkoppeling.

Met vriendelijke groet,

Namens het Platform cultureel erfgoed Groningen,

Tineke Vooijs, secretaris

Namens het Platform cultureel erfgoed Groningen, waarbij zijn aangesloten de buurtvereniging het A-Kwartier, de bewonersorganisatie Binnenstad Oost, de bewonersorganisatie HortusEbbinge, de provinciale commissie van de Bond Heemschut en de Stichting Vrienden van de stad Groningen